

Husitská teologická fakulta

Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská)

Teologie

Předpokládá se prostudovaná látka Starého a Nového zákona, schopnost dobře se v Bibli orientovat, znalost názvů spisů v originálních jazycích, jejich rozsah a umístění v Kánonu, znalost odpřednášené látky z biblistiky, prostudování úvodů k jednotlivým knihám podle Českého ekumenického překladu nebo Biblického slovníku, schopnost vyložit varianty biblického textu, seznámení se s doporučenou literaturou.

Tematické okruhy:

Starý zákon

1. **Kánon Starého a Nového zákona** (obsah pojmu, typy a funkce kánonů, teologické motivy a proces vzniku, pořadí knih, kritéria výběru spisů, datum uzavření každé části kánonu, vztah k SZ a NZ, vztah ústní a písemné tradice)
2. **Tóra** (koncepte, prameny, vrstvy, hebrejský název knih, vznik, důrazy, struktura, zvěst)
3. **Proroci** (hebrejský název knih, charakteristika, důrazy, struktura, zvěst)
4. **Spisy** (hebrejský název knih, charakteristika, role, důrazy, struktura, zvěst)
5. **Starozákonní apokryfy (deuterokanonické knihy) a pseudoepigrafy** (názyvy, doba vzniku, charakteristika, zvláštní rysy, srovnání s kanonickými texty)
6. **Severoizraelští králové a babylónský exil**
7. **David a davidovci – judští králové**

Literatura:

BALABÁN, M. *Bojovníci a trpitelé*. Heršpice, 1994.

BARDKE, H. J. *Příběhy ze starověké Palestiny*. Praha, 1988.

BENEŠ, J. *Dvanáctka*. Sázava, 2006.

BIČ, M. *Radostná zvěst Starého zákona*. Praha, 1983.

- BIČ, M. *Svíce nohám mým*. Praha, 1992.
- BIČ, M., POKORNÝ, P. *Co nevíš o Bibli*. Praha, 1997.
- Cesty k pramenům*. Praha, 1971.
- DILLARD, LONGMAN. *Úvod do Starého zákona*. Praha, 2003
- Knihy tajemství a moudrosti*. Praha.
- KUBÁČ, V. *Úvod do hebrejského textu SZ*. Praha, 1991.
- NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník*. Praha, 1956.
- Nový biblický slovník*. Praha, 1996.
- RENDTORFF, R. *Hebrejská Bible a dějiny*. Praha, 1996.
- Rukopisy od Mrtvého moře*. Praha, 2007.
- SEGERT, S. *Synové světla a synové tmy*. Praha, 1970.
- STRUPPE, U., KIRCHSCHLAGER, W. *Jak porozumět Bibli*. Praha, 2000.
- Výklady ke Starému zákonu*. Praha, 1968-1978.

Nový zákon

8. **Synoptická otázka. Vznik, struktura, vzájemná závislost, záměr, literární charakteristika a obsah synoptických evangelií; pramen logií „Q“ – jeho forma, obsah a význam. Tomášovo evangelium. Podobenství, metafora, metonymie**
9. **Skutky apoštolů – literární a rétorická charakteristika spisu a jeho žánru, struktura, charakteristika a význam antické historiografie a biografie. Literární a rétorické formy Skutků apoštolů. Historické osobnosti a události raného křesťanství zmiňované ve Skutcích apoštolů**
10. **Pavlovy listy – charakteristika Pavlových listů, otázka jejich počtu, doba a místo vzniku, obsah a struktura. Literární a rétorické zvláštnosti listu Galatským. „Formule víry“ a „formule Syna“ – základní charakteristika**
11. **„Kázání na hoře“ a „Kázání na rovině“ – literární a rétorická charakteristika textů – „řečí“, struktura, užití literární a rétorické formy, role řeči v Matoušově a Lukášově evangeliu. Základy novozákonní etiky a sociální důrazy raného křesťanství**
12. **Ježíš Nazaretský a jeho doba. Historická charakteristika Ježíšovy osobnosti a osobností spjatých s jeho životním příběhem, analýza dobových sociálních i náboženských poměrů a reálií, politické a geografické rozdělení Palestiny, dobové archeologické nálezy, trest ukřižováním**

13. **Evangelium podle Jana a „janovský“ okruh literatury. Literární a rétorická charakteristika spisů evangelia, Janových listů a knihy Zjevení. Specifika Janova evangelia - prameny, místo vzniku, způsob podání, literární a rétorické formy**
14. **Co je to „teologie“? Charakteristika, rozdělení, cíle, forma důkazů a dokazování v biblické teologii, vztah k vědě a podpůrným disciplínám, kritická funkce teologie, role (biblické) teologie v dnešním světě**

Literatura:

POVINNÁ:

EVANS, C. A. *Jesus and His World. The Archeological Evidence*. London, 2012.

POKORNÝ, P. Co je teologie? *Teologická reflexe*, 1/1996, s. 35-51.

POKORNÝ, P., HECKEL, U. *Úvod do Nového zákona. Přehled literatury a teologie*. Praha, 2013. (Případně MARGUERAT, D. *Úvod do Nového zákona*. Jihlava, 2014.)

DOPORUČENÁ:

AUNE, D. E. *The New Testament in Its Literary Environment*. Philadelphia, 1987.

AUNE, D. E. *The Westminster Dictionary of New Testament and Early Christian Literature and Rhetoric*. Louisville – London, 2003.

BAILEY A. L., VANDER BROEK, L. D. *Literary Forms in the New Testament. A Handbook*. Louisville, 1992.

BECKER, J. *Christian Beginnings. Word and Community from Jesus to Post-Apostolic Times*. Louisville, 1987.

BETZ, H. D. *The Sermon on the Mount: A Commentary on the Sermon of the Mount, including the Sermon on the Plain*. Minneapolis, 1995.

GNILKA, J. *Ježíš Nazaretský – poselství a historie*. Praha, 2001.

LAMBRECHT, J. *The Sermon on the Mount: Proclamation & Exhortation*. Wilmington, 1985.

LUKEŠ, J. *Raně křesťanská rétorika*. Praha/Český Těšín, 2009, s. 71-134, s. 254-298.

MÁNEK, J. *Dům na skále*. Praha, 1967.

POKORNÝ P. Výklad textu (Teze o hermeneutice, zejména biblické). In *Logos a svět. Sborník k sedmdesátinám L. Hejdánka a J. S. Trojana*. Praha, 1997, s. 206-216.

POKORNÝ, P. *Der Kern der Bergpredigt*. Hamburg, 1969.

POKORNÝ, P. *Řecké dědictví v Orientu*. Praha, 1993.

- RATZINGER, J. (Benedikt XVI.) *Ježíš Nazaretský*. Brno, 2007, s. 57-96.
- SCHMITHALS, W. *Einleitung in die drei ersten Evangelien*. Berlin, 1985.
- SCHNACKENBURG, R. *Všechno zmůže, kdo věří. Kázání na hoře a Otčenáš*. Praha, 1997.
- THEISSEN, G. *A Theory of Primitive Christian Religion*. London, 1999.
- VERNANT, J.-P. *Řecký člověk a jeho svět*. Praha, 1991.
- VOUGA, F. *Dějiny raného křesťanství*. Praha, 1997.

(Kromě proseminářů biblických znalostí a přednášek z předmětů „Dějiny NZ textu a doby“ a „Písemnictví NZ I a II“ jsou pro zvládnutí zkoušky doporučeny přednášky na www.youtube.com autorů J. D. Crossana, M. J. Borga, N. T. Wrighta, C. Evanse, B. D. Ehrmana, Pamelý Eisenbaum, Pauly Fredriksen a dalších renomovaných badatelů.)

Systematická teologie

15. Význam a specifika kréd R, Ap a NC, specifika modlitby Otče náš
16. Vývoj, struktura a smysl trojiční nauky, trojiční hereze, teologové zabývající se otázkou Trojice ve starověku, nikajský a konstantinopolský sněm
17. Vývoj, struktura a smysl christologické nauky, christologické hereze, efezský, chalkedonský, 2. a 3. konstantinopolský sněm
18. Učení o hříchu a milosti u Augustina, nauka o predestinaci, pelagiánství, ospravedlnění z víry v reformaci
19. Reformační církve, luteráni, reformovaní, anglikáni, baptisté, metodisté, reformační církve – charakteristika eklesiálních, naukových a kultických rozdílů
20. Východní církve – nestoriáni, předchalcedonské církve, pravoslaví – charakteristika eklesiálních, naukových a kultických specifíků
21. Katolická církev – tridentský a 1. vatikánský koncil, průběh a dokumenty 2. vatikánského koncilu – charakteristika eklesiálních, naukových a kultických specifíků
22. Katolický modernismus (osobnosti a hlavní myšlenky), katolická moderna (charakteristika hnutí a reformní program) a CČSH (teologie inspirovaná modernismem, biblický personalismus a dokument Základy víry)

Literatura:

FILIPÍ, P. *Křesťanstvo: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: 2001.

(Otázky 19, 20, 21, 22.)

LOHSE, B. *Epochy dějin dogmatu*. Jihlava, 2003.

(Otázky 16, 17, 18.)

LOCHMAN, J. M. *Krédo: základy ekumenické dogmatiky*. Praha, 1996.

(První část otázky 15.)

LOCHMAN, J. M. *Otčenáš: Křesťanský život ve světle modlitby Páně*. Praha, 1993.

(Druhá část otázky 15.)

VOGEL, J. *Církev v sekularizované společnosti: studie k husitské eklesiologii*. Brno, 2005.

(Otázka 22, CČSH.)

VOGEL, J. *Herman Schell, apologeta a dogmatik: dílo katolického modernisty a jeho vliv na církev československou husitskou*. Brno, 2001.

(Otázka 22, Katolický modernismus a Katolická moderna, první dvě kapitoly v knize.)

Základy víry církve československé husitské: Přijaty VI. řádným sněmem církve československé husitské. Praha, 1975.

(Otázka 22, ZV.)

K otázkám 19-22 lze využít též elektronické texty na dl1.cuni.cz – kurz Komparativní symbolika.

V Praze dne 27. 9. 2018